

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Zhodnocení platné právní úpravy

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, upravuje užívání pozemních komunikací. Podle této úpravy může každý užívat pozemní komunikaci bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny, s tím, že je nezbytné respektovat pravidla vyplývající ze zákona o silničním provozu i ze zákona o pozemních komunikacích. Zákon o pozemních komunikacích vymezuje určité činnosti, které jsou na pozemních komunikacích zakázány. Jedním z těchto zákazů je i zákaz odstavování vraků.

Dle definice vraku uvedené v § 19 zákona o pozemních komunikacích je vrakem vozidlo, které je pro závady v technickém stavu zjevně technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích a obnovení způsobilosti by si vyžádalo výměnu, doplnění nebo opravu podstatných částí mechanismu nebo konstrukce silničního vozidla.

Na pozemních komunikacích jsou však odstavována a po dlouhou dobu ponechávána bez povšimnutí vozidla, která výše popsanou, poměrně striktní definici vraku nenaplnují, ačkoli podle zákona č. 56/2001 Sb., který upravuje podmínky provozu vozidel na pozemních komunikacích, na pozemních komunikacích provozována být nesmějí. Mezi důvody, kvůli nimž nesmí být vozidlo provozováno na pozemních komunikacích, patří mimo jiné, že nebylo ve stanovené lhůtě podrobeno pravidelné technické prohlídce či že je podle výsledku technické prohlídky technicky nezpůsobilé. Takové vozidlo tedy nelze provozovat na pozemních komunikacích, ale současná právní úprava účinně nebrání tomu, aby bylo na pozemní komunikaci ponecháno odstavené po neomezeně dlouhou dobu. Pozemní komunikace se tak stávají místem pro bezplatné uskladnění nepotřebného a často zcela opuštěného majetku. Tím dochází ke vzniku poměrně časté situace, kdy taková vozidla zabírají parkovací místa, kterých je zejména ve větších městech nedostatek, a lidé pak každý den obtížně hledají místo k zaparkování svého standardně užívaného vozidla. Tento stav tak značně nepříznivě zasahuje do práva obecného užívání pozemních komunikací. Tuto situaci nemůže podle současné právní úpravy nijak řešit ani vlastník pozemní komunikace, ani silniční správní úřad.

Tento právní stav je proto dále neudržitelný a je nutné přistoupit ke změně právní úpravy, která umožní řešení těchto situací.

Principy navrhované právní úpravy

Z výše uvedených důvodů se navrhuje stanovit výslovný zákaz odstavovat na dálnicích, silnicích, místních komunikacích a veřejně přístupných účelových komunikacích vozidla, která po dobu více než 6 měsíců nesmí být podle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích provozována na pozemních komunikacích z důvodu marného uplynutí lhůty pro provedení pravidelné technické prohlídky nebo technické nezpůsobilosti vozidla zjištěné technickou prohlídkou nebo technickou silniční kontrolou.

Za porušení tohoto zákazu bude možné jednak postihovat provozovatele vozidla, neboť bude novým přestupkem, za nějž bude možné uložit pokutu, ale zejména se navrhuje stanovit postup, prostřednictvím něhož bude možné takové vozidlo z pozemní komunikace odstranit a, pokud si jej jeho provozovatel v určité době nevyzvedne, následně prodat či pokud se neprodá, tak předat k likvidaci.

Navrhuje se, aby co nejvíce úkonů, které je při tomto postupu potřebné učinit, činil vlastník pozemní komunikace, neboť v jeho zájmu je, aby bylo vozidlo z pozemní komunikace odstraněno. Tím bude zajištěno, že nedojde k zahlcení již nyní velmi vytižených silničních správních úřadů. Silniční správní úřady budou do tohoto procesu vstupovat jen v nejnnutnější možné míře.

Podle návrhu bude provozovatel takového vozidla nejprve vyzván vlastníkem pozemní komunikace, aby odstranil důvod, pro který nesmí být vozidlo provozováno (tzn. podrobil vozidlo pravidelné technické prohlídce, případně odstranil závadu, pro kterou je vozidlo technicky nezpůsobilé), nebo aby provozovatel toto vozidlo odstranil a odstavil mimo pozemní komunikaci. Nedostojí-li provozovatel vozidla této výzvě, bude vlastník pozemní komunikace oprávněn vozidlo odstranit a umístit na jiné vhodné místo. O tomto úkonu vlastník pozemní komunikace vyrozumí provozovatele vozidla a sdělí mu místo, kde je možné vozidlo vyzvednout. Pokud nebude vozidlo vyzvednuto do 3 měsíců od doručení oznámení o tom, že bylo z pozemní komunikace odstraněno, bude silniční správní úřad na návrh vlastníka pozemní komunikace rozhodovat o tom, zda povolí prodej vozidla ve veřejné dražbě. Bude-li prodej vozidla povolen, obstará jej vlastník pozemní komunikace na náklady provozovatele vozidla a výtěžek předá provozovateli vozidla. V případě, že se vozidlo ve veřejné dražbě nepodaří prodat, předá jej vlastník pozemní komunikace k likvidaci. Jedná se tedy o obdobný postup, jako v případě nevyzvednutých vozidel odstraněných z pozemní komunikace podle § 19b.

K tomuto postupu bude vlastník pozemní komunikace potřebovat znát určité údaje o vozidle, zejména bude potřebovat znát provozovatele vozidla, kterému bude doručovat výzvu a další písemnosti, ale bude potřebovat znát i údaje potřebné k ověření svého podezření, že u vozidla nastaly skutečnosti, pro které nesmí být odstaveno na pozemní komunikaci. Pokud bude na vozidle umístěna alespoň jedna tabulka se státní poznávací značkou nebo bude z vnějšku viditelné identifikační číslo vozidla (VIN), bude si moci provozovatel vozidla na jejich základě jednoduše vyžádat poskytnutí těchto údajů z registru silničních vozidel.

Pokud však na vozidle nebudou umístěny tabulky se státní poznávací značkou ani nebude z vnějšku viditelné identifikační číslo vozidla (VIN), provozovatel vozidla se nedostane k potřebným údajům o vozidle. Pro tyto případy se navrhuje postup, dle něhož provede silniční správní úřad ohledání vozidla, v rámci kterého bude moci otevřít uzamčené vozidlo. Jedná se o obdobný postup, jako je v případě ohledání vozidla silničním správním úřadem při odstraňování vraků podle § 19c. Zjištěné údaje pak silniční správní úřad předá vlastníkovi pozemní komunikace.

Nicméně budou nastávat také situace, ve kterých i po odemčení vozidla nebude zjištěn potřebný identifikační údaj vozidla, zpravidla z důvodu záměrného zničení, odstranění či znečitelnění identifikačního čísla vozidla (VIN). Návrh zákona proto stanovuje, že pokud nebude možné vozidlo identifikovat prostřednictvím identifikačního čísla vozidla umístěného na karoserii nebo rámu vozidla, za čelním sklem nebo na výrobním štítku, bude se jednat o vrak. V tomto smyslu se doplňuje definice vraku § 19 odst. 2 písm. g). Odstranit takové vozidlo z pozemní komunikace pak bude možné postupem podle již nyní platné úpravy v § 19c.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah, zejména nároky na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Předložený návrh zákona nebude mít vliv na státní rozpočet.

Určité dopady na rozpočty krajů a obcí budou vyplývat z navýšení agendy v případech provádění ohledání vozidel za účelem zjištění potřebných údajů a vedení řízení o povolení prodeje vozidel nebo přestupkového řízení a rovněž z titulu některých nově navrhovaných činností, které budou provádět z pozice vlastníků místních komunikací a případně i některých veřejně přístupných účelových komunikací. Obcím však navržená právní úprava výrazně napomůže v řešení neutěšené situace na jejich území.

Soulad s ústavním pořádkem a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy ČR

Přestože se návrh dotýká vlastnického práva, které je chráněno ústavním pořádkem, konkrétně čl. 11 Listiny základních práv a svobod, lze konstatovat, že není s tímto ústavně zaručeným právem v rozporu. Návrhem zákona stanovený postup dostatečně šetří vlastnické právo k vozidlu a prodej vozidla či jeho likvidace je až krajním řešením. V první řadě je potřeba zmínit, že k zakázanému odstavení vozidla nedochází již prvním dnem po uplynutí lhůty pro podrobení vozidla pravidelné technické prohlídce, ale až po marném uplynutí dalších 6 měsíců. Poté musí následovat nejprve výzva vlastníka pozemní komunikace k odstranění protiprávního stavu a teprve když ji provozovatel vozidla neuposlechne v dalších 2 měsících, může vlastník pozemní komunikace přistoupit k odstranění vozidla. O tomto úkonu bude provozovatel vozidla řádně informován a bude mít možnost si vozidlo vyzvednout. Nevyzvedne-li si jej ve lhůtě dalších 3 měsíců, bude se provozovatel vozidla obracet na silniční správní úřad, aby rozhodl o povolení prodeje vozidla. V rámci tohoto řízení silniční správní úřad ověří, že vlastník pozemní komunikace učinil všechny stanovené kroky a že jsou splněny všechny stanovené podmínky. I zde se šetří vlastnické právo k vozidlu, neboť nedochází rovnou k likvidaci vozidla, ale k jeho zpeněžení s tím, že výtěžek je pak předán provozovateli vozidla. Teprve když se vozidlo nepodaří prodat ve veřejné dražbě a je tedy zjevně bezcenné, dojde k jeho likvidaci.

Ani případné ohledání vozidla silničním správním úřadem, v jehož rámci může dojít i k otevření uzamčeného vozidla, neomezuje vlastnické právo nepřiměřeně, neboť se jedná o zásah zcela nezbytný a vozidlo bude ihned opět uzamčeno.

Předložený návrh zákona proto není v rozporu s ústavním pořádkem a ani mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky.

Zvláštní část

K Čl. I.

Bod 1.

Dochází k rozšíření definice vraku v tom smyslu, že se za něj považuje též vozidlo, které není možné identifikovat prostřednictvím identifikačního čísla vozidla (VIN) umístěného na karoserii nebo rámu vozidla, za čelním sklem nebo na výrobním štítku (viz k tomu též odůvodnění 5. novelizačního bodu).

Bod 2.

Zákaz odstavovat určitá vozidla na dálnici, silnici, místní komunikaci (nebo veřejně přístupné účelové komunikaci - viz níže k bodu 3) se rozšiřuje o vozidla, která po poměrně dlouhou dobu, přesahující 6 měsíců, nesmí být podle zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích provozována na pozemních komunikacích z důvodu marného uplynutí lhůty pro provedení pravidelné technické prohlídky (stanovené § 40 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích) nebo z důvodu technické nezpůsobilosti vozidla zjištěné technickou prohlídkou nebo technickou silniční kontrolou (ve smyslu § 51 odst. 3 a § 52 odst. 1 a 3 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích). Jedná se tedy o dva z důvodů, pro které podle zvláštního zákona nesmí být vozidlo provozováno na pozemních komunikacích.

Výše uvedená doba 6 měsíců může uplynout jak pouze z jednoho z těchto důvodů (např. lhůta pro provedení pravidelné technické prohlídky uplynula před více než 6 měsíci) tak z kombinace obou důvodů. To znamená, že postup uvedený v nově navrhovaném § 19d je možný i tehdy, pokud bylo vozidlo například 2 měsíce v prodlení s podrobením pravidelné technické prohlídky, pak byla technická prohlídka provedena, ale v jejím rámci bylo zjištěno, že je vozidlo technicky nezpůsobilé. V takovém případě stačí jen uplynutí další 4 měsíců, aby bylo možné konstatovat, že je vozidlo na pozemní komunikaci umístěno v rozporu s tímto zákonem a lze postupovat podle § 19d.

Bod 3.

Zákaz odstavení vozidel uvedených v § 19 odst. 2 písm. h) se bude vztahovat i na veřejně přístupné účelové komunikace, obdobně jako je tomu například u zákazu odstavování vraků.

Pokud by se zákaz odstavení takových vozidel uplatňoval pouze na dálnicích, silnicích a místních komunikacích, došlo by k přesunu problému právě na tyto veřejně přístupné účelové komunikace, kterými jsou například i parkoviště, a vlastníci těchto pozemních komunikací by neměli možnost tento problém nijak řešit.

Bod 4.

Navrhuje se komplexní úprava postupu odstranění silničního vozidla z pozemní komunikace, které je zde odstaveno v rozporu se zákazem uvedeným v § 19 odst. 1 písm. h).

Vlastník pozemní komunikace nejprve vyzve provozovatele takového vozidla, aby odstranil důvod, pro který nesmí být vozidlo na pozemní komunikaci provozováno (tzn. podrobil vozidlo pravidelné technické prohlídce, případně odstranil závadu, pro kterou je vozidlo technicky nezpůsobilé), nebo aby vozidlo z pozemní komunikace odstranil a odstavil mimo ni. Lhůta ke splnění této výzvy se navrhuje ve stejné délce, jako je délka pro splnění výzvy k odstranění vraku z pozemní komunikace, tedy v délce 2 měsíců.

Není-li ve stanovené lhůtě výzvě vyhověno, vlastník pozemní komunikace může vozidlo z pozemní komunikace odstranit a odstavit jej na vhodném místě. Současně musí vlastník pozemní komunikace provozovateli vozidla oznámit, kde a jakým způsobem je možné vozidlo vyzvednout. Odstranění vozidla z pozemní komunikace provede vlastník pozemní komunikace na náklady provozovatele vozidla. Provozovatel se povinnosti uhradit vzniklé náklady zproští jedině v případě, že mu v odstranění vozidla zabránily závažné důvody, které ovšem prokáže. Za tyto závažné důvody lze považovat například dlouhodobý pobyt v nemocnici apod.

Pro doručování výzvy a oznámení se použije obdobně úprava v § 19b odst. 7, tzn. provozovateli vozidla se doručuje do vlastních rukou, přičemž pokud se nedaří doručit do vlastních rukou, lze doručení do vlastních rukou nahradit zveřejněním výzvy nebo oznámení na úřední desce obce a případně ještě jiným způsobem v místě obvyklým.

Pokud nedojde k vyzvednutí vozidla ve lhůtě 3 měsíců ode dne doručení oznámení, je nutné, aby do tohoto procesu vstoupil silniční správní úřad a rozhodl, zda povoluje prodej vozidla ve veřejné dražbě či nikoliv. Silniční správní úřad bude v tomto řízení zahájeném na návrh vlastníka pozemní komunikace ověřovat, zda byly splněny všechny zákonné podmínky a postupy, tj. zejména zda

- vozidlo bylo na pozemní komunikaci odstaveno v rozporu se zákazem uvedeným v § 19 odst. 2 písm. h),
- byl dodržen předepsaný postup, tedy zda byly vlastníkem pozemní komunikace řádně doručeny všechny výzvy a oznámení provozovateli vozidla a zda byly dodrženy zákonem stanovené lhůty,
- zda provozovatel vozidla neprojevil vůli k vyzvednutí svého vozidla,
- nejsou dány závažné důvody, které provozovateli vozidla brání ve vyzvednutí vozidla (např. již zmíněná dlouhodobá hospitalizace).

Pokud silniční správní úřad prodej vozidla ve veřejné dražbě povolí, realizovat tento prodej bude sám vlastník pozemní komunikace a nepodaří-li se vozidlo ve veřejné dražbě prodat, předá jej vlastník pozemní komunikace k likvidaci. Tento postup bude obdobný jako v případě prodeje a případné likvidace vozidel odstraněných podle § 19b a užije se tedy obdobně již platná právní úprava.

Návrh zákona upravuje i procesní postupy, které vlastníkovu pozemní komunikace umožní zjistit potřebné údaje o vozidle. Pokud vlastník pozemní komunikace zná alespoň státní poznávací značku vozidla nebo identifikační číslo vozidla (VIN), budou mu z registru

silničních vozidel poskytnuty údaje o provozovateli a údaje potřebné k posouzení, zda vozidlo je či není odstaveno na pozemní komunikace v rozporu s příslušným zákonem.

Pokud však nejsou na vozidle umístěny ani tabulky se státní poznávací značkou, ani není z vnějšku vozidla viditelné identifikační číslo vozidla (VIN), a vlastník pozemní komunikace tedy nezná žádný údaj, na jehož základě by bylo možné vozidlo ztotožnit a požádat o poskytnutí potřebných údajů z registru silničních vozidel, dává se mu možnost obrátit se na silniční správní úřad s žádostí o ohledání vozidla. O konání ohledání vozidla zveřejní silniční správní úřad informaci nejméně 5 dní předem vylepením na vozidle a vyvěšením na úřední desce. V rámci ohledání vozidla jej může silniční správní úřad odemknout, obdobně jako je tomu při ohledání vaku podle § 19c, a poté musí vozidlo opět uzamknout, to vše na náklady vlastníka pozemní komunikace coby žadatele o provedení ohledání vozidla. Pokud bylo zjištěno, že je vozidlo odstaveno na pozemní komunikaci v rozporu se zákonem, má vlastník pozemní komunikace nárok na regres těchto nákladů od provozovatele vozidla. Údaje zjištěné ohledáním vozidla předá silniční správní úřad vlastníkovi pozemní komunikace.

Pokud silniční správní úřad při ohledání vozidla zjistí, že jej není možné identifikovat prostřednictvím identifikačního čísla vozidla (VIN) umístěného na karoserii nebo rámu vozidla, za čelním sklem nebo na výrobním štítku, sdělí také tuto informaci vlastníkovi pozemní komunikace. Vzhledem k tomu, že takové vozidlo bude nově naplňovat definici vaku, vlastník pozemní komunikace pak bude moci takové vozidlo odstranit postupem podle § 19c.

Bod 5. a 6.

Porušení zákazu odstavení vozidla nově definovaného v § 19 odst. 2 písm. h) bude přestupkem, za který bude provozovateli vozidla možné uložit pokutu až do výše 300 000 Kč.

K čl. II.

Navrhuje se standardní délka legisvakantní lhůty.

Zuzana Ožanová, v. r.

Dan Ťok, v. r.

Milan Feranec, v. r.